

**Przedmiotowy system oceniania
z języka polskiego dla klasy IV**

**Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II
w Moniatyczach**

I. PRZEDMIOT SPRAWDZANIA I OCENY

1. Wiedza przedmiotowa
2. Umiejętności przedmiotowe
3. Umiejętności ponadprzedmiotowe
4. Postawy w odniesieniu do edukacji

II. ZASADY PRZEDMIOTOWEGO SYSTEMU OCENIANIA

1. Na początku roku szkolnego nauczyciel podaje uczniom informacje, czego i jak mają się uczyć zgodnie z wymaganiami przewidzianymi przedmiotowym programem nauczania w danej klasie, w którym określone są wymagania na poszczególne oceny.
2. Na lekcjach języka polskiego uczeń oceniany jest w sześciopunktowej skali.
3. Za krótkie wypowiedzi ucznia lub jego aktywność, zamiast oceny używa się pomocniczo znaku „+” i stosuje się jego zamiast na oceny zgodnie z regułą sześciu plusów (+ + + + + +) ocena bardzo dobra.
4. Ocena jest jawna dla ucznia i jego rodziców, na prośbę ucznia lub rodziców jest uzasadniana ustnie.
5. Uczeń oceniany jest za umiejętności i wiadomości oraz postawy, objęte podstawowymi programami ogólnymi oraz szczegółowymi wymaganiami na poszczególne oceny.
6. Ogólne i szczegółowe wymagania na poszczególne oceny stanowi dodatek do PSO.
7. Ocenianie biologiczne ucznia obejmuje:
 - technik czytania i rozumienie tekstu - 1 raz w półroczu,
 - wypracowania klasowe, tj. dłuższe prace pisemne pisane w klasie - 2 - 3 razy w półroczu,
 - odpowiedzi ustne – co najmniej raz w półroczu,
 - recytacje – 1 raz w półroczu,
 - estetyk i systematycznie prowadzenia zeszytu przedmiotowego – 1 raz w półroczu,
 - prace klasowe – 1 raz w półroczu,
 - testy sprawdzające, tzw. sprawdziany – co najmniej 2 razy w półroczu,
 - aktywność i zaangażowanie ucznia – 1 raz w półroczu,
 - prace domowe: prace pisemne, wiczenia, - 1 - 2 razy w półroczu,
 - umiejętności pracy w grupie, krótkie wiczenia pisemne, zadania dodatkowe oraz postawa ucznia oceniane są na bieżąco i zależą od sytuacji stworzonych na zajęciach lekcyjnych (nie muszą dotyczyć wszystkich uczniów).
7. Na początku każdego roku szkolnego nauczyciel dokonuje diagnozy wstępnej, przeprowadzając test sprawdzający poziom wiedzy i umiejętności uczniów klasy IV.
8. Zapewnia się względy do prac dziecka na prośbę rodzica.
9. Uczeń może obowiązek poprawy ocen niedostatecznych w terminie ustalonym z nauczycielem i według określonego sposobu. Jeżeli uczeń nie poprawi trzech ocen niedostatecznych, nauczyciel ma prawo przeprowadzić test sprawdzający z danego zakresu materiału lub wystawi ocenę niedostateczną na I półroczu lub koniec roku szkolnego.
10. Prace klasowe, dyktanda, recytacja oraz sprawdziany zapowiadane są z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem.
11. Wszystkie prace klasowe i dyktanda uczeń musi poprawić, czyli dokonać analizy i korekty popełnionych błędów.
12. Jeżeli uczeń podczas pracy klasowej / sprawdzianu/dyktanda pisze swoją pracę niesamodzielnie („ciaga”), otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.
13. Każda praca klasowa lub sprawdzian poprzedzone są lekcjami powtórzeniowymi, z podaniem kryteriów ocen i wymagań edukacyjnych, np. zasad punktacji.
14. Uczeń może być w ciągu semestru trzy razy nieprzygotowany, z wyjątkiem zapowiedzianych prac kontrolnych, przeczytanej lektury, recytacji, jednak musi to zgłosić przed zajęciami. Nauczyciel odnotowuje ten fakt w dzienniku jako nieprzygotowanie; przy czym za nieprzygotowanie uznawane jest także brak zeszytu, podręczników i pracy domowej.
15. Zgłoszone przez ucznia nieprzygotowanie po wywołaniu go do odpowiedzi, skutkuje wpisaniem oceny niedostatecznej do dziennika.
16. Uczniowie z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej poradni specjalistycznej mają prawo wyboru formy sprawdzania wiadomości z ostatniej lekcji - (odpowiedź ustna lub pisemna)
17. Na każdej lekcji nauczyciel sprawdza przygotowanie uczniów.
18. Na każdej lekcji sprawdzane są ilościowo prace domowe, za jakość w miarę potrzeb, nie rzadziej niż dwa razy w semestrze.
19. Uczeń nieusprawiedliwiony i nieprzygotowany otrzymuje ocenę niedostateczną.

20. Nie ocenia się ucznia znajdując go w trudnej sytuacji losowej oraz przez trzy dni po dłuższej, usprawiedliwionej nieobecności w szkole.
21. Uczeń ma prawo być nieprzygotowany do lekcji z powodu choroby lub ważnej sprawy rodzinnej. W obu przypadkach obowiązuje usprawiedliwienie rodzica lub opiekuna.
22. Uczeń nieobecny dłuższy czas w szkole jest zobowiązany do nadrobienia zaległości i uzupełnienia zeszytu oraz zeszytu ćwiczeń.
23. Uczeń może trzykrotnie w ciągu półrocza zgłosić swoje nieprzygotowanie do lekcji z innych powodów aniżeli podane w punktach 22-23. Nie dotyczy to pracy klasowej, sprawdzianu, recytacji, dyktanda, przeczytania lektury.
24. Ocenianie okresowe jest wypadkową ocen otrzymanych przez ucznia w trakcie półrocza (decydują o roli odgrywanej przez oceny z prac pisemnych).
25. Raz w semestrze nauczyciel ocenia sposób prowadzenia zeszytu przedmiotowego zgodnie z podanymi wcześniej kryteriami:
- a) grubość i rodzaj zeszytu ustalona jest przez nauczyciela ucznia, nie może jednak przekraczać 60 stron.
 - b) podpis na pierwszej stronie (imię, nazwisko, klasa i nazwa przedmiotu, rok szkolny).
 - c) zeszyt powinien być czysty: bez zagiętych kartek, plam, rysunków niezwiązanych z przedmiotem.
 - d) uczeń nie umieszcza w zeszycie informacji niezwiązanych z przedmiotem, którego zeszyt dotyczy.
 - e) uczeń zapisuje notatki czytelnie.
 - f) w zeszycie nie powinno być braków wynikających z nieobecności. Uczeń ma obowiązek uzupełnić brakujące lekcje i zadania domowe do trzech dni po przyjściu do szkoły.
26. Zeszyt przedmiotowy, prace pisemne, wypowiedzi ustne, recytacja sprawdzane są według skali punktowej. Sposób ich przeliczania w załączniku.
27. Szczegółowe kryteria sprawdzania i oceniania prac pisemnych ucznia stanowi dodatek do PSO. Uczniowie będą zapoznawani ze szczegółowymi kryteriami przed napisaniem dłuższej wypowiedzi pisemnej podlegającej ocenie.
28. Sposoby oznaczania błędów i ich klasyfikacja stanowi dodatek do PSO. Nauczyciel ma obowiązek zapoznać uczniów ze sposobem oznaczania błędów.
29. Dyktanda ortograficzne oceniane są w skali od 1 do 6. Szczegółowe kryteria oceniania i sprawdzania stanowi dodatek do PSO.
30. Ocenianie okresowe jest wypadkową ocen otrzymanych przez ucznia w trakcie półrocza (decydują o roli odgrywanej przez oceny z prac pisemnych).

III. ZAŁĄCZNIKI:

1. Ogólne i szczegółowe wymagania na poszczególne oceny
2. Szczegółowe kryteria oceniania wypowiedzi ustnych uczniów
3. Szczegółowe kryteria sprawdzania i oceniania prac pisemnych
4. Kryteria oceniania i sprawdzania prac pisemnych
5. Szczegółowe kryteria oceniania recytacji klasy
6. Szczegółowe kryteria oceniania dyktanda klasy
7. Sposoby oznaczania błędów i ich klasyfikacja

III. 1. OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY IV.

niedostateczny

- poziom umiejętności i wiadomości o tych wymaganiach edukacyjnych klasy czwartej umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych

- uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności

dopuszczalny

- poziom umiejętności i wiadomości o tych wymaganiach edukacyjnych klasy czwartej umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych

- uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności

dostateczny

- poziom zdobytych umiejętności i wiadomości o tych wymaganiach edukacyjnych klasy czwartej pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej

- uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe o średnim poziomie trudności ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej

dobry

- uczeń poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, rozwija samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne

bardzo dobry

- uczeń sprawnie się posługuje zdobytymi wiadomościami, rozwija samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, potrafi zastosować poznaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach

celujący

- uczeń biegło się posługuje zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych o tym programem nauczania i wynikających z podstawy programowej, proponuje rozwiązania nietypowe; jest twórczy, rozwija własne uzdolnienia.

SZCZEGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY IV

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczalną.

Ocenę **dopuszczalną** otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób
- reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą)
- rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny
- wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym niedługim tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej
- rozumie ogólny sens słuchanych utworów

CZYTANIE

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny
- wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich akapitach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost
- rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- rozumie ogólny sens czytanych utworów
- stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- mówi o swoich reakcjach czytelniczych
- dostrzega zabiegi stylistyczne w utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce, z pomocą nauczyciela wskazuje epitet, porównanie, przenośnię, rymy
- wie, co tworzy rytm
- wskazuje wers, strofę, refren
- odróżnia fikcję od rzeczywistości
- odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych
- określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
- rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator)
- zna cechy baśni i legendy
- wyodrębnia komiks, film i spektakl spośród innych przekazów i tekstów kultury

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem
- formułuje pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym
- wypowiada komunikaty zawierające proste informacje
- wyraża wprost swoje intencje
- odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie
- stosuje zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem
- mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu
- za pomocą kilku zdań opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę
- za pomocą kilku prostych zdań opisuje obraz, ilustrację, plakat
- stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym
- wygłasza tekst utworu z pamięci

PISANIE

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu
- zna podstawowe zasady dotyczące pisowni wielkich liter oraz pisowni ó – u, rz – , ch – h
- dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wiersza
- uzupełnia prosty schemat, tabelę
- zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego, dialogu, ramowego planu wypowiedzi i z pomocą nauczyciela zapisuje list, dialog, układ planu ramowy wypowiedzi, zapisuje kilkudzaniowe opowiadanie odtwórcze
- za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia
- za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis obrazu, ilustracji, plakatu
- stara się o estetykę zapisu wypowiedzi

III. Kształcenie językowe

Stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (np. dobiera wyrazy bliskoznaczne oraz wyrazy pokrewne w rodzinie wyrazów)
- składni (konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze, złożone i równoważnik zdania, wskazuje orzeczenie w zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające)
- fleksji (wskazuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu, przy pomocy nauczyciela określa formy odmienne czci mowy, odróżnia czci mowy odmienne od nieodmiennych)
- fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby)

Ocen **dostateczn** otrzymuje ucze , który spełnia wymagania kryterialne na ocen dopuszczaj c oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada
- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi
- powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii
- rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów

CZYTANIE

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi
- określa temat i główny temat tekstu
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych
- wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- rozpoznaje cechy wyrażenia, ogłoszenia, instrukcji, przepisu
- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami
- poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdań podczas głośnego czytania utworów

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- nazywa swoje reakcje czytelnicze
- nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnia, rym), rozumie funkcję obrazowania poetyckiego w liryce
- dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz uytkowe
- odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze
- określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
- wskazuje cechy baśni i legendy w utworze
- rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotka, rym, refren
- zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, próba
- przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym)
- odczytuje morał baśni

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- wiadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej
- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, wiadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące
- formułuje pytania otwarte
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych
- wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane

z codziennie ci , otaczaj c rzeczywisto ci , lektur

- stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobami dorosłymi i rówieśnikami
- wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym
- składa wypowiedzenia, tworzy wypowiedzi o cechach instrukcji, np. zasady gry
- wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada o zdarzeniach w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne
- opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni
- dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne
- recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens
- stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych
- posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)

PISANIE

- stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – r, ch – h i interpunkcji
- odróżnia nazwy własne od pospolicitych i potrafi zastosować
- odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielkich liter
- dzieli wyrazy na głoski i litery, rozróżnia funkcje zmierzające i sylabotwórcze i w typowych przykładach
- konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym
- używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych
- w zależności do adresata i sytuacji wiadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące
- zapisuje pytania otwarte
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych
- samodzielnie zapisuje dialog
- dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne
- tworzy ramowy plan wypowiedzi
- układa opowiadanie odtwórcze
- redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu
- zapisuje prostą instrukcję, np. przepis kulinarny, zasady gry
- tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia, obrazu,
- ilustracji, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni
- w liście prywatnym, dialogu, zaproszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny

III. Kształcenie językowe

- Stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonej wypowiedzi, tworzy rodzinę wyrazów)
 - * składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważnikowe, używa różnych typów wypowiedzi: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych)
 - * fleksji (określa formę gramatyczną czasowników, rzeczowników, przymiotników; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzeniu złożonym; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i żeńskiego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym)
 - * fonetyki (wykorzystuje umiejętność dzielenia wyrazów na sylaby przy przenoszeniu wyrazów do następującej linii)
- stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów
- odróżnia informacje ważne od mniej ważnych
- na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielnie notatkę: rysuje plan, ilustracje do tekstu, formułuje pytania
- właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu
- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich

CZYTANIE

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone po równo
- rozumie funkcję akapitu
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych
- wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach
- rozumie funkcje części składowych wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie
- głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera informacje niewyraźne wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- uzasadnia swoje reakcje czytelnicze
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
- identyfikuje baśnie i legendy
- rozumie podstawowe funkcje wersu, zwrotki, rymu
- rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście
- objaśnia znaczenia porównania i przenośni w tekście
- wyodrębnia elementy dzieła filmowego, odróżnia film animowany i aktorski
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnosząc się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość
- odczytuje przesłanie utworu

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- przedstawia własne zdanie w rozmowie
- wiadomie dobiera intonację zdaniom
- udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi
- uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami
- używa przy pomocy odpowiednich spójników współrzędnych i wyrazów w zdaniu
- wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzenia
- stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika
- gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw
- wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada o zdarzeniach w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, wiadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę,

obraz, ilustracji, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczu

- objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów
- odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzami, barwą głosu
- stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi

PISANIE

- stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzysta
- wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów)
- w kilkudziesięciu wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami korzysta z odpowiednich spójników współrzędnych i wyrazów
- stosuje się do zasad interpunkcji
- w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika
- w tekstach wiadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne
- w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowania i postaw
- układa życzenia, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie
- stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi
- pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, wiadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzenia
- zapisuje dialog w opowiadaniu
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczu
- dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia

III. Kształcenie językowe

- Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi)
 - * składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji)
 - * fleksji (używa odmiennej części mowy w poprawnych formach)
 - * fonetyki (stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby w poprawnym ich zapisie)

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę **dobrą** oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi
- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich
- wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu
- nazywa intencje nadawcy komunikatu

CZYTANIE

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych

- odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce
- wskazuje i odczytuje przelone znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w wyrażeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach
- ma wiadomo konstrukcji wypowiedzi i rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie
- głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność
- poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać
- sens odczytywanego tekstu

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera informacje wyrażone po równo w różnych źródłach, np. czasopiśmie, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami

ALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami
- objaśnia funkcje analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim
- wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu
- objaśnia funkcje epitetów, porównań i przymiotników w tekście
- wyróżnia w rodzaju przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość
- – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych
- rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym
- w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką
- poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskiego i żeńskiego w czasie przeszłym i przyszłym
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła
- interpretuje przelone treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania
- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu
- wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi
- dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali je pod względem konstrukcji i języka

PISANIE

- komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów
- uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym
- w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką
- komponuje i przekształca plan wypowiedzi

- pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, ba
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu

III. Kształcenie językowe

- Sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * słownictwa (dba o poprawność słowników tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogaca tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej)
 - * składni (tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzi złożonych)
 - * fleksji (w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, w tym poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i nieosobowego w czasie przeszłym i przyszłym)
 - * fonetyki (biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów)

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę **bardzo dobrą** oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

odczytuje i wyjaśnia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich

CZYTANIE

- czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur
- wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach w tworzeniu własnych wypowiedzi
- odczytuje głosno utwory poetyckie i prozatorskie i je interpretuje

DOCIERANIE DO INFORMACJI- SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera i wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich
- wskazuje elementy baśni i legendy w innych tekstach kultury
- dostrzega różnice między celami programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam
- odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania
- podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie czwartej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur
- interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych

PISANIE

- tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych

- wykazuje się szczególnie dbało o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną,
- fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi

III. Kształcenie językowe

- wiadomo stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki

III. 2. Kryteria oceny wypowiedzi ustnej, pisemnej, recytacji, poprawności ortograficznej.

A. Wypowiedzi ustne:

1. Uczeń wypowiada się zgodnie z tematem (ogólnie lub szczegółowo): 0p. - 2p.
2. Zachowuje odpowiednią kompozycję (wstęp, rozwinięcie, zakończenie, czy tekst w logiczną całość, unika powtarzania tych samych myśli): 0p. - 1p.
3. Urozmaicona fabuła (opis, charakterystyka, czas i miejsce akcji, puenta, punkt kulminacyjny - wszystkie elementy maksymalna liczba punktów): 0p. - 2p.
4. Zwraca uwagę na poprawność językową (stosuje bogate słownictwo, włącza w wypowiedź związki frazeologiczne, przysłowia, porównania, cytaty, dba o odpowiedni akcent, używa wyrazów poprawnych gramatycznie): 0p. - 2p.
5. Stosuje odpowiednie tempo mówienia (mówi płynnie, unika pauz i przerywników): 1p.

Oceny za wypowiedź ustną :	
celujący	pkt. 8
bardzo dobry	pkt. 7
dobry	pkt. 6
dostateczny	pkt. 4
dopuszczający	pkt. 3

B. Recytacja:

1. Uczeń recytuje (płynnie bez namyśleń, poprawek, przerywania - maksymalna liczba punktów): 2p - 0p.
 3. Przestrzega znaków przestankowych 1p - 0p.
 4. Dopasowuje tempo recytacji i modulację głosu do treści oraz nastroju wiersza - 1p - 0p.
 5. Dykcja - 1p - 0p.
 6. Wykorzystuje mimikę - 1p - 0p.
 7. Dojrzałe interpretuje utwór - 1p - 0p.
- *uczeń z trudnościami w czytaniu uczy się fragmentu utworu.

Oceny za recytację :	
celujący	pkt. 7
bardzo dobry	pkt. 6
dobry	pkt. 5
dostateczny	pkt. 3-4
dopuszczający	pkt. 2

C. I Wypowiedzi pisemne:

1. Treść (uczeń zrozumiał temat, rozwija go, dobiera odpowiednio materiał, ma ciekawe pomysły, wnioskuje).
2. Segmentacja (uczeń stosuje akapity oraz estetyczny zapis: pisze czytelnie, oddziela wyrazy, nie ma dużej ilości skrótów w swojej pracy).
3. Styl (uczeń posługuje się określonym stylem wypowiedzi, adekwatnym do formy wypowiedzi).
4. Język (poprawnie buduje zdania, dobrze wyznacza granice zdań, trafnie dobiera wyrazy).
5. Zapis poprawny pod względem ortograficznym (stosuje poprawnie zasady ortograficzne).
4. Interpunkcja (stosuje poprawnie zasady interpunkcyjne).

C. II Wypowiedzi pisemne mogą być oceniane według kryterium punktowego opracowanego dla danej formy wypowiedzi pisemnej.

OCENY	TEMAT	KOMPOZYCJA	JĘZYK I STYL	ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA

celujący (10 pkt.)	Wyraźnie i konsekwentnie zrealizowany temat, twórczo, oryginalnie rozwinięty.	Pomysłowy, funkcjonalny, konsekwentny układ treści, przejrzysty zapis.	Język bogaty, wyrażający myśli, emocje autora.	Sporadyczne błędy interpunkcyjne.
bardzo dobry (9 pkt.)	Zrozumienie tematu, wystarczające jego omówienie. Przemysłany dobór materiału i jego odpowiednia interpretacja. Wnioski własne, logiczna argumentacja, wskazywanie wartości.	Konsekwentne stosowanie określonej formy wypowiedzi, przejrzysty i logiczny układ treści.	Pojedyncze uchybienia, komunikatywność tekstu, indywidualizacja stylu. Bogaty zasób słownictwa.	Usterki ortograficzne, nieliczne błędy interpunkcyjne.
dobry (8 - 7 pkt.)	Zrozumienie tematu, wystarczające jego zrozumienie, właściwy dobór materiału i jego wykorzystanie.	Konsekwentne stosowanie określonej formy wypowiedzi, schematyczna kompozycja. Sporadyczne zakłócenia spójności tekstu. Stosowanie akapitów, estetyczne pismo, sporadyczne skreślenia.	Nieliczne odstępstwa od normy, komunikatywność tekstu. Słownictwo urozmaicone.	Sporadyczne błędy, lecz bez rażących.
dostateczny (6 - 5 pkt.)	Zrozumienie tematu, jego niepełne rozwinięcie. Na ogół właściwy dobór materiału i próby wykorzystania go w pracy. Formułowanie wniosków, uproszczona argumentacja.	Poprawne posługiwanie się określonymi formami wypowiedzi, dopuszczalne uchybienia i zachwiania proporcji w układzie treści. Zakłócenia spójności nie utrudniają jednak zrozumienia tekstu. Dopuszczalny brak akapitów, czytelne pismo, nieliczne skreślenia i poprawki.	Częste odstępstwa od normy językowej nie zakłócają jednak komunikacji. Ubogi zasób słów, słownictwo potoczne.	Nieliczne błędy zasadnicze i drugorzędne.
dopuszczający (4 - 3 pkt.)	Niepełne zrozumienie tematu, jego częściowe omówienie. Nie zawsze trafny dobór materiału i nieumiejętne jego wykorzystanie. Próby formułowania wniosków	Brak konsekwencji w posługiwaniu się określonymi formami, chaos w układzie treści i liczne zakłócenia spójności tekstu. Brak akapitów, mało czytelne pismo, liczne skreślenia i poprawki.	Wyraźne odstępstwa od normy językowej pozwalają jednak zrozumieć treść. Ubogi zasób słów z przewagą języka potocznego.	Liczne błędy zasadnicze i drugorzędne.

KRYTERIA PUNKTOWEGO OCENIANIA WYPOWIEDZI PISEMNEJ*

(np. opowiadania, listu, opisu itp.)

KRYTERIA OCENIANIA	PUNKTACJA
Temat	0 - 4
Segmentacja, zapis	0 - 1
Styl	0 - 1
J zyk (dopuszczalne 3 bł dy, niezale nie od kategorii)	0 – 2
poprawne (pod wzgl dem znaczeniowym) słownictwo, równie w zwi zkach frazeologicznych	5 bł. - 6 bł. – 2
poprawna odmiana wyrazów oraz ł czenie wyrazów w zdania i zda pojedynczych w zdania zło one (nie pojawia si powtarzanie tych samych struktur zdaniowych)	7 bł. – 8bł - 1
	9 bł. – 0
trafnie dobrane rodki j zykowe (nie pojawiaj si wulgaryzmy, nieuzasadnione kolokwializmy, wielosłowie, wieloznaczo , nieuzasadnione powtarzanie wyrazów obcych i wyra e typu: praktycznie rzecz bior c, dajmy na to, powiedzmy)	
Interpunkcja (dopuszczalne 3 bł dy)	0 – 1
Ortografia	0 – 1 0 bł. - 3 1-2 bł. - 2 3-4 bł. - 1 5 bł. i wi cej - 0

Oceny:

celuj cy – 10 pkt.

bardzo dobry – 9 pkt.

dobry – 8 – 7 pkt.

dostateczny – 6 – 5 pkt.

dopuszczaj cy – 4 – 3 pkt.

niedostateczny – 2 – 0 pkt.

*Nauczyciel przed redagowaniem przez uczniów wypracowania/pracy klasowej jest zobowi zany poda uczniom szczegółowe kryteria.

KRYTERIA OCENIANIA PISMA U YTKOWEGO (np. zaproszenia, ogłoszenia)

KRYTERIA OCENIANIA	PUNKTACJA
Temat (elementy niezbdne dla danego pisma u ytkowego)	0 – 2
Kompozycja (wypowied jest spójnai poprawna pod wzgl dem kompozycyjnym)	0 – 1
J zyk i styl	0 – 2 bł. – 1 pkt. 3 bł. i wi cej – 0
Ortografia, interpunkcja (dopuszczalny 1 bł d ortograficzny i 2 bł dy interpunkcyjne)	0 – 1
Zapis, estetyka wykonania	0 – 1
Razem	0 – 6

Oceny:

bardzo dobry – 6 pkt.

dobry – 5 pkt.

dostateczny – 4 pkt.

dopuszczaj cy – 3 pkt.
niedostateczny – 0 – 2 pkt.

D. Ortografia – dyktanda:

Oceny za dyktando:

ortografia, interpunkcja, estetyka pisma bez zarzutu – **celuj cy**

1 bł d, estetyka bez zarzutu – **bardzo dobry**

2 bł dy - dobry

3 – 4 bł dy – **dostateczny**

5 – 6 bł dów – **dopuszczaj cy**

7 i wi cej bł dów – **niedostateczny**

3 bł dy interpunkcyjne to 1 bł d ortograficzny

E. Klasyfikacja i sposoby oznaczania bł dów

RODZAJ BŁ DU	SPOSÓB OZNACZENIA
1. Bł dy merytoryczne a) rzeczowe, b) logiczne.	rzecz.
2. Bł dy gramatyczne a) fleksyjne, b) składniowe.	j z.
3. Bł dy wyrazowe a) leksykalne, b) frazeologiczne.	
4. Bł dy stylistyczne	styl.
5. Bł dy pisowni a) ortograficzne, b) interpunkcyjne, c) graficzne.	ort. int. graf.

IV Kryteria oceniania pracy uczniów z dysfunkcjami:

1. Kryteria dotyczą uczniów posiadających opinie z poradni psychologiczno-pedagogicznej, w której potwierdzono określone deficyty i charakter zaburzeń.
2. W przypadku uczniów dyslektycznych nie ocenia się głośnego czytania przy całej klasie, umiejętność sprawdza się po uprzednim przygotowaniu tekstu przez ucznia.
3. Ze względu na wolne tempo czytania lub pisania wyduża się czas pracy ucznia.
5. Preferuje się wypowiedzi ustne ucznia z dysgrafi.
6. Przy sprawdzaniu wiadomości ogranicza się treści do krótkich partii materiału.
7. W ocenie prac pisemnych uczniów z dysgrafi uwzględnia się wartości merytoryczne i sposób ich przekazania (kompozycja, poprawność językowa, styl).
8. Poprawność ortograficzna nie decyduje o ocenie pracy, jednak uczeń zobowiązany jest do wzięcia ortograficznych obejmujących zakres materiału.
9. Formy sprawdzania i oceniania postępów w zakresie ortografii mają charakter: dyktand z komentarzem, okienkiem ortograficznym, pisaniem z pamięci i innymi ćwiczeniami ortograficznymi. Zakres sprawdzianu ortograficznego obejmuje jeden rodzaj trudności ortograficznej. Z dyktanda uczeń otrzymuje tylko ocenę pozytywną, ocen negatywnych nie wpisuje się do dziennika.
10. W przypadku ucznia z dysgrafią akceptowane jest pismo drukowane. W zeszytach przedmiotowych nie ocenia się estetyki pisma.
11. Ocena półroczna i roczna będzie uzależniona od postępów w nauce, zaangażowania ucznia i systematyczności w pracy.
12. Powyższe kryteria są integralną częścią PSO z języka polskiego.

Kryteria oceny dyktand:

Uczeń dyslektyczny nie jest zwolniony z obowiązku pisania sprawdzianów ortograficznych i dyktand.

0 bł dów zasadniczych - cel

1 bł d zasadniczy - bdb

- 2 bł dy zasadnicze - db
 - 3 - 4 bł dy zasadnicze - dst
 - 5 - 6 bł dów zasadniczych - dst
 - 7 - 8 bł dów zasadniczych - dop
 - 9 i więcej bł dów zasadniczych - nast.
- Trzy bł dy interpunkcyjne liczy się jako jeden bł d ortograficzny.

ZASADY POPRAWY BŁ DÓW W PRACACH PISEMNYCH Z J ZYKA POLSKIEGO

1. Wszystkie prace klasowe, dyktanda i sprawdzone przez nauczyciela zadania domowe uczeń ma obowiązek poprawić, czyli dokonać korekty popełnionych bł dów.
2. Uczeń dokonuje poprawy pracy klasowej i dyktanda (pod oceną nauczyciela) podczas zajęć z języka polskiego. Korzysta ze słownika ortograficznego i słownika wyrazów bliskoznacznych.
3. Pisemne zadania domowe uczeń poprawia w zeszytu przedmiotowym w miejscu pod wystawioną przez nauczyciela oceną.
4. Poprawiając bł dy ortograficzne uczeń przepisuje wyraz kilka razy i układa z tym wyrazem zdanie lub poprawia bł dy według własnego pomysłu, np. układa krzyżówki, kalambury, tworzy rysunek.
5. Poprawa bł dów interpunkcyjnych i językowych w pracy klasowej i w zadaniu domowym przeprowadzana jest wspólnie. Nauczyciel podaje zdania, w których wystąpiły typowe, powtarzające się bł dy i uczniowie dokonują poprawy.
6. Bł dy ortograficzne popełnione przy przepisywaniu z tablicy uczeń poprawia w tym samym miejscu na marginesie zeszytu.
7. Poprawa bł dów może zostać oceniona przez nauczyciela według obowiązujących kryteriów.

KRYTERIA OCENIANIA ZESZYTU PRZEDMIOTOWEGO Z J ZYKA POLSKIEGO

L.P.	KRYTERIUM	PUNKTACJA
1.	Systematyczne prowadzenie zeszytu.	0-1
2.	Czytelność zapisu.	0-1
3.	Przestrzeganie ustalonych zasad dotyczących porządku zapisu lekcji.	0-1
4.	Estetyka np. estetyczne skreślenia, odstępy, podkreślenia itd.	0-1
5.	Grubość zeszytu.	0-1

- 5 pkt – bardzo dobry
- 4 pkt – dobry
- 3 pkt – dostateczny
- 2 pkt – dopuszczający
- 0 - 1 pkt – niedostateczny

